

Velja maslina u Ivanovićima - prije Hrista rođena

U bogatstvu stoljetnjih maslinovih zasada postoji jedan izuzetni primjerak - Velja maslina u Ivanovićima stara više od 2.000 godina. Prema predanju, stablo potiče još, „iz doba Ilira“. Spada među nekoliko najstarijih maslinovih stabala na svijetu starijih od dva milenijuma. Danas ih je samo pet. To su Sveta maslina u Jerusalimu (vezuje se za Maslinsku goru i Isusov grob), zatim maslina u Tunisu (pamti punske ratove iz III i II vijeka stare ere), maslina u Palermu u Italiji, Stara maslina u Baru, te najstarija od njih, ona u Atini pod kojom je sjedio i razmišljao Platon (živio u V i IV vijeku stare ere).

Inače, poznato je da maslina potiče iz Sirije i Palestine, a da su je Fenicani proširili po Mediteranu. Kod nas su je nekoliko vjekova prije Hrista donijeli Grci. Treba reći da čak Hamurabijev zakonik, nastao oko 1700.godine prije Hrista, sadrži odredbe o maslini i o trgovini maslinovim uljem. Homer je maslinovo ulje nazivao, „tečnim zlatom“. U antickoj Grčkoj pobjednicima na Olimpijskim igrama na glave su stavljeni maslinovi vijenci, a za nagradu su dobijali amfore sa maslinovim uljem, koje je tada bilo vrlo skupo.

Više od dvijehiljade godina Velja maslina iz Ivanovića je nezamjenljivi dio vizuelnog i duhovnog identiteta budvanskog primorja. Preživjela je burne događaje i još je tu. Stoji razgranato i ponosno, kao monumentalni spomenik prirode, kojim je proglašena 1994.godine. Impozantnih je dimenzija. Visoka je 11 metara a prečnik njenog debla iznad same zemlje iznosi nevjerovatnih četiri metra (njen obim pri korjenovom vratu iznosi 12,5 metara). Pripada sorti, „žutica“ i vrlo je dobro očuvana. Korijenje joj je duboko razgranato pod zemljom iz koje crpi životne sokove. Opire se suši, vjetrovima i drugim nedacama, kojih je u proteklih dvijehiljade godina ovdje bilo napretek. Iako je maslina simbol mira, pod krošnjama stare masline u Ivanovićima mira je bilo veoma malo. Češće su pojave bili ratovi, patnje i stradanja, koja su joj se duboko urezala u kvrgavo i čvornovato stablo.

Ova blagorodna, „starica“ još uvijek rađa plodove. Velja maslina je – prema sjećanju njenih vlasnika - u tzv.rodnim godinama davala jedan mlin maslina, od 16 do 18, „lata“, što znači oko 250 kilograma ploda i 40 litara ulja.

Iako je prije petnaestak godina ova maslina, kao svojevrsni spomenik prirode, zaštićena zakonom, ona još uvijek čeka na svoju potpuniju prezantaciju i turističku valorizaciju. Inspirisan njenom raskošnom ljepotom i drevnim porijeklom, poznati crnogorski književnik Čedo Vukovic je o Veljoj maslini zapisao sljedeće stihove:

„Maslino drevna, vilo primorkinjo,
U granju ti dišu grudi pokoljenja,
U njedru ti bdiju mir i harmonija,
U ranama sniju vihorna stoljeca“.

Odlomak iz knjige, "Budva od mita do stvarnosti" autora Vlada Dj.Duletica